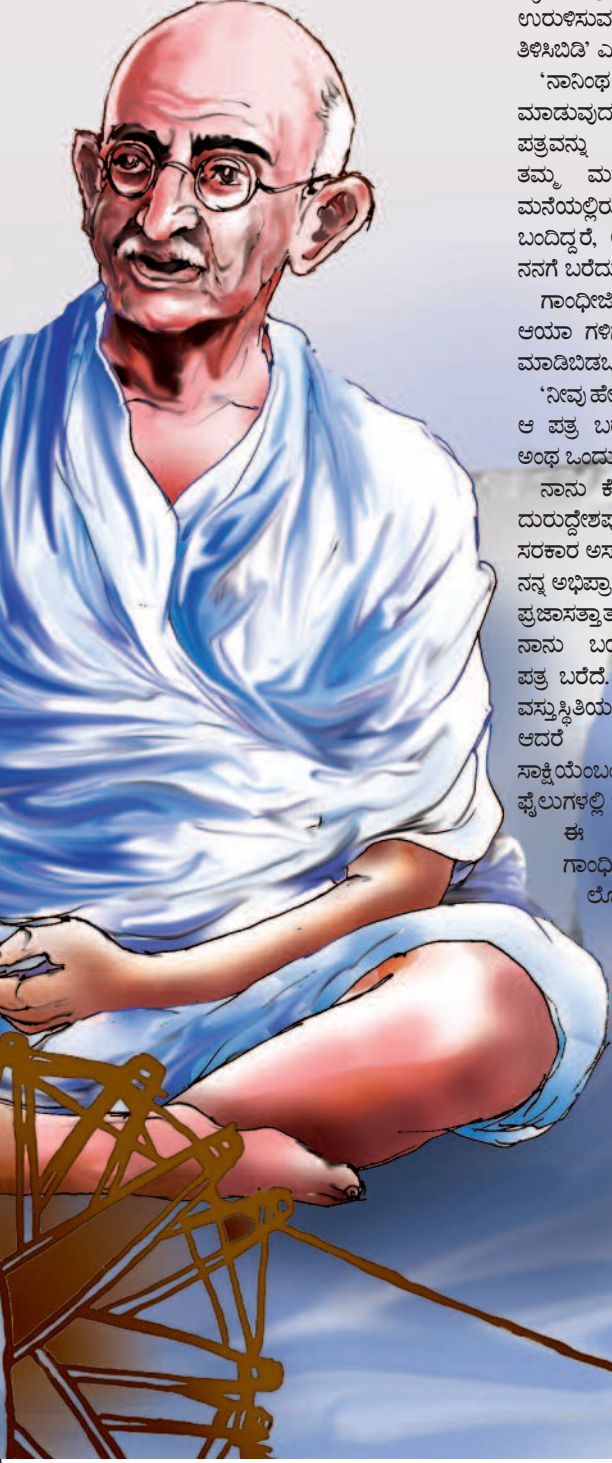

ಗಾಡಿಯನ್ನು, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದ ರೈಲು ಗಾಡಿಯನ್ನು, ಮದ್ದುಗುಂಡುಗಳ ಉಗ್ರಾಣವನ್ನು ಉಡಾಯಿಸಲಿದ್ದೇವೆಯೆ? ಅಥವಾ ಸೈನಿಕರನ್ನು— ಅವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಿಕರಾದರೂ ಕೂಡ— ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿರುವ ರೈಲು ಗಾಡಿಯನ್ನು ಉಡಾಯಿಸಲಿದ್ದೇವೆಯೆ?

ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ನಾಶಕ್ಕೂ, ಸರ್ಕಾರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ನಾಶಕ್ಕೂ ಇರುವ ನಿಖರ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಅಂಥ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಬಿರುಸು ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿ, 'ನಿಮ್ಮ ಸರಕಾರ ಅಯೋಗ್ಯ, ಅಸಮರ್ಥ, ಮೂರ್ಖ ಸರ್ಕಾರ; ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾದ, ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದ ಸರ್ಕಾರ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಎಂಥಂಥ ಭಾಷೆ ಬಳಸಿದನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ! ನನ್ನೊಳಗಿದ್ದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಹಾಕಿ, 'ಈ ಸರಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದೆ' ಎಂದೆ.

ಗಾಂಧೀಜಿ ನಗುತ್ತಾ, 'ಸರಿ, ಇವು ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳು' ಎಂದರು; ಚಣ ಬಿಟ್ಟು, 'ಗೃಹಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು, ಅವರ ಸರಕಾರ ಉರುಳಿಸುವ ವಿಚಾರವೇನೂ ನನಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿಬಿಡಿ' ಎಂದರು.

'ನಾನಿಂಥ ಪತ್ರ ಬರೆಯಲಾರೆ; ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ನನಗೆ ಅವಮಾನಕರ. ಅಂಥ ಪತ್ರವನ್ನು ನಾನೇಕೆ ಬರೆಯಬೇಕು? ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರು; ನಾನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವನು. ಅವರಿಗೆ ಇಂಥ ವರದಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರೇ ನನಗೆ ಬರೆದು ಕೇಳಬೇಕು' ಎಂದೆ.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಎಷ್ಟು ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ, ಆಯಾ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಬಿಡಬಲ್ಲವರು.

'ನೀವು ಹೇಳುವುದು ಸರಿ. ನೀವು ಗೃಹಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನಗಾದರೂ ಅಂಥ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆಯಬಹುದಲ್ಲ?' ಎಂದರು.

ನಾನು ಕೊನೆಗೆ, ಅಂಥ ಯಾವುದೇ ವರದಿ ದುರುದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾದುದು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರಕಾರ ಅಸಮರ್ಥ, ಭ್ರಷ್ಟ, ಮೂರ್ಖ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ; ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಈ ಸರಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬದಲಾಯಿಸಲು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದೆ. ಈ ಪತ್ರವು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನನ್ನ ಸರಿಯಾದ, ಆದರೆ ಬಲಹೀನವಾದ, ಮುನ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯೆಂಬಂತೆ ಈಗಲೂ ಗೃಹಶಾಖೆಯ ಫೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದು.

ಈ ಥರದ ಮುಖಾಮುಖಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಲೋಹಿಯಾ ಅರಿಯುತ್ತಾ ಹೋದರು: 'ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಎಂದು

ಮಾತಾಡಲು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದ, ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲದ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅದು. ಅವರು ನನ್ನೊಳಗಿದ್ದುದೆಲ್ಲವೂ ಬಯಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆಸಿಯಾದ ನನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹಾಗೂ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಮಾತುಗಳು— ಅವು ಒಳ್ಳೆಯವಿರಲಿ, ಕೆಟ್ಟವಿರಲಿ— ಎಲ್ಲವೂ ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಭಯರಹಿತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಗಾಂಧೀಜಿ ಇಡೀ ಇಂಡಿಯಾದ ಕಾವಲುಗಾರರು; ಅವರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸದಾ ನಿಗಾ ಇಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆ ಅವರ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾವ ನನ್ನೊಳಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೂ ಇಂಥ ರಕ್ಷಕನೊಬ್ಬ ದೊರಕಿದ್ದರೆ! ಇಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯತೆಯ ರಕ್ಷಕರು ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟ; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಇಂಥವರು ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವುದೇ ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ! ಎಲ್ಲರ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ತನ್ನ ಜನರ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಕುಶವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಇಂಥ ರಕ್ಷಕ ವಿರಳರಲ್ಲಿ ವಿರಳ!

ಕೆಲವು ಆತ್ಮೀಯ ಗಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಲೋಹಿಯಾರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿದ್ದೆ:

'ನೀನು ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ?'
'ಇಲ್ಲ'

'ನೀನು ದೇವರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದರೆ, ನೀನು ಎಂದಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಯಾಗಬಲ್ಲೆಯಾ ಎಂಬುದು ಅನುಮಾನ...' ಎಂದ ಗಾಂಧೀಜಿ, ಚಣ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದರು: 'ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು, ದೇವರನ್ನು ನಂಬದ ನೀನು ದೇವರಿಲ್ಲದೆಯೇ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು.'

ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕುರಿತು ಲೋಹಿಯಾ ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ಬರೆದರು:

'ದೇವರನ್ನು ನಂಬುವವರಿಗಿಂತ ನಾನು ಉತ್ತಮ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ನನಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರದೂ ಒಂದೊಂದು ವಿಧಾನ. ದೇವರನ್ನು ನಂಬಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನೂ ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಂಥವರು ದೇವಸ್ಥಾನ, ಮಸೀದಿ, ಚರ್ಚುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶಾಂತಿ ಪಡೆಯುವುದುಂಟು.